

***The American Archivist* 82, br. 2 (2019).**

Tema u jesensko-zimskom broju 82. sveska stručnoga časopisa Društva američkih arhivista (Society of American Archivists, SAA) je “arhivski pluralizam”, odnosno važnost prihvaćanja različitih i često oprečnih stavova stručnih djelatnika na temu raznih aktualnih pitanja koja opterećuju arhivsku struku. Arhivisti su informacijski stručnjaci koji su profesionalno odgovorni institucijama u kojima rade, ali i društveno odgovorni cijeloj javnosti. Međutim, odgovori na pitanja koji se postavljaju pred struku variraju sukladno datostima unutar kojih nastaju, od arhiva do arhiva, odnosno od arhivista do arhivista.

Urednik Christopher A. Lee u uvodnom tekstu *Listening to each other* ističe kako se baš zbog toga u struci mora prihvatiti kultura uvažavanja različitih mišljenja, bez obzira kose li se ili ne. Naime, sva predstavljaju odgovore na pitanja s kojima se arhivisti općenito suočavaju. Nekritičkim odbacivanjem nekih mišljenja samo osiromašujemo struku, smatra Lee. Pri tom naglašava kako davanje prostora izražavanju mišljenja nije *a priori* davanje podrške takvom stavu, te kako bi upravo na taj način trebalo voditi rasprave unutar struke.

Nastavak sadrži dvanaest članaka i dvanaest manjih priloga (pisama uredništvu, prikaza, recenzija i slično).

Diana E. Marsh, Ricardo L. Punzalan i Jesse A. Johnston u prvom članku *Preserving anthropology's digital record: CoPAR in the age of electronic fieldnotes, data curation, and community sovereignty*, govore o ulozi Vijeća za očuvanje antropoloških zapisa (Council for the Preservation of Anthropological Records, CoPAR) u kontekstu suvremenih razvoja u antropološkim istraživanjima, ali i arhivskoj praksi. Unatoč mnogim naporima od 1990-ih, još uvijek ne postoji konsenzus unutar antropologije oko načina vođenja zapisa, ni prostor za raspravu o tom. To je postalo pogotovo problematično u kontekstu prelaska na digitalne terenske zapise. Autori ističu kako bi CoPAR svakako trebalo revitalizirati, ali tako da se počnu uzimati u obzir i mišljenja arhivske zajednice.

U idućem radu, *EAD twenty years later: A retrospective of adoption in the early twenty-first century and the future of EAD*, Jennifer G. Eidson i Christina J. Zamon iznose rezultate istraživanja koje su provele o kodiranom arhivskom opisu (*Encoded Archival Description*), koji je od 1998. u SAD-u važeća norma za opis arhivskoga gradiva. Autorice su provele anketu kako bi odgovorile na sljedeća pitanja: Postoji li određena godina ili razdoblje kada je norma masovno prihvaćena? Koji su čimbenici utjecali na to je li institucija prihvatila normu ili ne? U kojoj je mjeri tehnologija utjecala na uporabu EAD-a? Anketiranjem arhivista širom Sjedinjenih Američkih Država razmotreni su prošli trendovi i predviđanja, kao i trenutačna razmišljanja arhivista o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti te norme.

Radom *Are we coming together?: The archival descriptive landscape and the roles of archivist and cataloger* Michelle Sweetser i Alexandra A. A. Orchard razma-

traju utjecaj korištenja sustava strojno čitljive katalogizacije na Sveučilištima u SAD-u (*Machine-Readable Cataloging*, MARC) na raširenost prakse opisa arhivskoga gradiva. U tom smislu provele su anketu koja indicira da arhivski opis još uvijek rade uglavnom – arhivisti, iako je namjera bila da ga primjenjuju i drugi stručnjaci kojima MARC služi za katalogizaciju.

Gregory Wiedeman u članku *The historical hazards of finding aids* propituje korisnost obavijesnih pomagala u osiguravanju dostupnosti gradiva korisnicima. Objašnjava kako su se obavijesna pomagala razvila kao kompromisno rješenje u situaciji kad je manjkalo stručnih kadrova, a korisnici su preferirali tradicionalniji pristup opisu arhivskoga gradiva. Pri tom, smatra da se je to dugoročno negativno odrazilo na napore u smjeru standardiziranja, pogotovo kad je riječ o kodiranom arhivskom opisu (EAD).

Idućim člankom, *Reassessing A/V in the archives: A case study in two parts*, Emily Vinson iznosi analizu dosadašnjih pristupa obradi audiovizualnih materijala u arhivskim fondovima i zbirka kroz pregled literature, alate otvorenoga koda i razne priručnike za obradu. Zaključuje kako mnoga obavijesna pomagala opisuju A/V gradivo nedovoljno detaljno za precizno vrednovanje koje je potrebno prilikom planiranja digitalizacije.

Skupina autora (Samantha Abrams, Alexis Antracoli, Rachel Appel, Celia Caust-Ellenbogen, Sarah Denison, Sumitra Duncan i Stefanie Ramsay), kao članovi grupe Archive-It Mid-Atlantic Users Group (AITMA), prezentirali su rezultate istraživanja koje su proveli kako bi ocijenili iskoristivost *Archive-It* pretplatne platforme za mrežno arhiviranje, u radu pod naslovom *Sowing the seeds for more usable web archives: A usability study of Archive-It*. Naime, povratne informacije korisnika rijetko su se prikupljale do sada. Istraživanje je identificiralo nekoliko ključnih područja za poboljšanje servisa *Archive-It*: širenje raspona opcija metapodataka, prikaz terminologije, indeksiranje datuma te okvir za pretraživanje mrežnih stranica.

Brady D. Lund i Shari Scribner razmatraju korištenje virtualne stvarnosti u arhivskoj djelatnosti u zajedničkom radu *Developing virtual reality experiences for archival collections: Case study of the May Masee Collection at Emporia State University*. Naime, virtualna se je stvarnost transformirala iz složene i skupe tehnologije u lako pristupačnu i veoma uporabljivu u okviru arhivske prakse. Autori to razmatraju na temelju studije slučaja korištenja te tehnologije na Državnom sveučilištu Emporia u Kansasu, čije se digitalizirano gradivo učinilo dostupnim globalnoj publici upravo u virtualnom okružju.

U članku *Instruction consultation for archives visits: Why no one talks about it, and why they should* Kathryn G. Matheny dotiče se teme često problematične komunikacije između voditelja raznih studentskih grupa istraživača koji posjećuju arhive te arhivista koji bi trebali te početnike svojim uputama uvesti u istraživanje gradiva. Analizira brojne čimbenike koji definiraju taj odnos te promišlja

kako da voditelji grupa studenata kritički razmišljaju o svojoj praksi i formuliraju strategije za kvalitetnije komuniciranje s arhivistima.

O praksama ponovnoga vrednovanja arhivskoga gradiva u arhivskoj zajednici SAD-a pišu Marcella Huggard i Laura Uglean Jackson (*Practices in progress: The state of reappraisal and deaccessioning in archives*). Provele su opširnu anketu kojom su nastojale utvrditi koji lokalni uvjeti utječu na postojeće prakse te kako arhivisti provode te postupke i s kojim se problemima suočavaju. Otkrile su da su ponovno vrednovanje i otpis gradiva za koje je tim postupkom utvrđeno da nema trajnu vrijednost uobičajene i veoma raširene prakse arhivskih institucija u SAD-u, ali i da se veoma pažljivo provode.

April Karlene Anderson-Zorn iznosi studiju slučaja vremenske kapsule pronađene pri rušenju zgrade spavaonice Sveučilišta Illinois 2016. (*Digging up the past: Archival issues with found time capsules at Illinois State University*). Ova studija ispituje vremensku kapsulu kao objekt kolektivnoga pamćenja, kako se ona uklapa u institucionalnu zbirku, rad arhivista na dokumentiranju i istraživanju te kako surađivati s više institucionalnih odjela po pitanju zadovoljavanja interesa javnosti i dostupnosti sadržaja vremenskih kapsula.

U članku *Performers first: Gift exchange and digital access to live folk music archives* Paul Conway i Robert B. Markum razmatraju rastući problem očuvanja audiozapisa. S obzirom na to kako arhivi mahom čuvaju snimke originalnih izvedbi glazbenika zaštićenih autorskim pravima, mnoge će biti izgubljene zbog propadanja vrpce na kojima se čuvaju. Ovaj članak istražuje moguće rješenje te dileme na primjeru davanja prednosti prerogativima glazbenih umjetnika zastupljenih na očuvanim snimkama američke narodne glazbe.

Naposljetku Frank J. Boles u radu *To everything there is a season* problematizira kako su arhivisti danas opterećeni idealom da svojim radom popločavaju put društvu prema pravednijoj, ali i moralnijoj budućnosti. Argumentira da to proizlazi iz temeljnih postavki struke (da bi arhivisti trebali stvoriti sveobuhvatan zapis ljudskih aktivnosti, kao i da bi socijalna pravda trebala biti misao vodilja pri vrednovanju i odabiru gradiva) te smatra da ih se ne bi trebalo nekritički primjenjivati, odnosno trebalo bi ih prilagoditi lokalnomu kontekstu (arhivu), tj. potrebama zajednice u kojoj određeni arhiv djeluje. Zaključuje kako je to osnova na kojoj bi arhivisti trebali temeljiti svoju djelatnost, a ne dosadašnja općenita načela, za koja smatra da rade više štete nego koristi.

Posljednji je članak, čini se, izazvao popriličnu polemiku u Društvu američkih arhivista, što se može vidjeti i iz nekoliko pisama članova upućenih uredniku (Christine Anne George, Dani Stuchel i Harrison W. Inefuku) te pisma uredničkoga tima kojim žele primiriti članstvo, koje se je oštro podijelilo oko dotičnoga članka. To je dobrim dijelom i utjecalo na uvodnu riječ urednika s početka broja.

Naposljedku, broj završava rubrikom *Reviews* s prikazima idućih naslova: Elizabeth Losh i Jacqueline Wernimont (ur.), *Bodies of Information: Intersectional Feminism and Digital Humanities* (prikaz napisao Brian M. Watson); Vera Keller, Anna Marie Roos i Elizabeth Yale (ur.), *Archival Afterlives: Life, Death, and Knowledge-Making in Early Modern British Scientific and Medical Archives* (napisala Laura Outterside); Christine Weideman i Mary A. Caldera (ur.), *Archival Values: Essays in Honor of Mark A. Greene* (Thomas A. Hyry); Trevor Owens, *The Theory and Craft of Digital Preservation* (Kyle Rimkus); Christina Riggs, *Photographing Tutankhamun: Archaeology, Ancient Egypt, and the Archive* (Rozenn Bailleul-LeSuer); Brian Dear, *The Friendly Orange Glow: The Untold Story of the Rise of Cyberculture* (Alissa Matheny Helms); Caroline Brown (ur.), *Archival Futures* (Adrian Cunningham) te Michelle Elligott, *René d'Harnoncourt and the Art of Installation* (Jasmine Burns).

Vedran Muić

***The American Archivist* 83, br. 1-2 (2020).**

Za razliku od jesensko-zimskog broja 82. sveska stručnoga časopisa *The American Archivist*, koji je svojom temom i objavljenim priložima izazvao određene kontroverzije, prvi (proljetno-ljetni) broj 83. sveska jednostavnijega je, ali obuhvatnijega usmjerenja. Čini se kako je urednik Christopher A. Lee htio smiriti situaciju, te je u ovom broju objavljeno nekoliko radova koji razmatraju dosta široko postavljeno pitanje evolucije arhiva (*archival evolution*) u recentnom razdoblju, iz nekoliko veoma različitih perspektiva. Broj je opsegom manji od prethodnoga, te sadržava sedam članaka i deset prikaza.

Prvi je članak Emily Larson *Big questions: Digital preservation of big data in government*, za koji je dobila i nagradu Theodore Calvin Pease Društva američkih arhivista za najbolji studentski rad na području arhivistike. Dotiče se pitanja upravljanja velikim podatcima (*big data*). Naime, *big data* postaju ključni dio postupka odlučivanja (ne samo) u državnoj upravi, a arhivisti su sve češće pozvani intervenirati u upravljanje njima. Ovaj članak razmatra problematiku digitalnoga očuvanja *big data* koji nastaju djelovanjem državne uprave, iz perspektive arhivske teorije.

Veronica Ehrenreich-Risner u radu *Reading geographical names as text: Refiguring the "living archive" in postcolonial South Africa* dotiče se zanimljivoga pitanja uporabe preimenovanja geografskoga nazivlja kao metodologije za dekonstrukciju smjena u strukturama moći u Južnoj Africi. Smatra da se time dopušta uključivanje marginaliziranih glasova iz nedavne prošlosti zemlje, ali i da se otvara

Naposljedku, broj završava rubrikom *Reviews* s prikazima idućih naslova: Elizabeth Losh i Jacqueline Wernimont (ur.), *Bodies of Information: Intersectional Feminism and Digital Humanities* (prikaz napisao Brian M. Watson); Vera Keller, Anna Marie Roos i Elizabeth Yale (ur.), *Archival Afterlives: Life, Death, and Knowledge-Making in Early Modern British Scientific and Medical Archives* (napisala Laura Outterside); Christine Weideman i Mary A. Caldera (ur.), *Archival Values: Essays in Honor of Mark A. Greene* (Thomas A. Hyry); Trevor Owens, *The Theory and Craft of Digital Preservation* (Kyle Rimkus); Christina Riggs, *Photographing Tutankhamun: Archaeology, Ancient Egypt, and the Archive* (Rozenn Bailleul-LeSuer); Brian Dear, *The Friendly Orange Glow: The Untold Story of the Rise of Cyberculture* (Alissa Matheny Helms); Caroline Brown (ur.), *Archival Futures* (Adrian Cunningham) te Michelle Elligott, *René d'Harnoncourt and the Art of Installation* (Jasmine Burns).

Vedran Muić

***The American Archivist* 83, br. 1-2 (2020).**

Za razliku od jesensko-zimskog broja 82. sveska stručnoga časopisa *The American Archivist*, koji je svojom temom i objavljenim priložima izazvao određene kontroverzije, prvi (proljetno-ljetni) broj 83. sveska jednostavnijega je, ali obuhvatnijega usmjerenja. Čini se kako je urednik Christopher A. Lee htio smiriti situaciju, te je u ovom broju objavljeno nekoliko radova koji razmatraju dosta široko postavljeno pitanje evolucije arhiva (*archival evolution*) u recentnom razdoblju, iz nekoliko veoma različitih perspektiva. Broj je opsegom manji od prethodnoga, te sadržava sedam članaka i deset prikaza.

Prvi je članak Emily Larson *Big questions: Digital preservation of big data in government*, za koji je dobila i nagradu Theodore Calvin Pease Društva američkih arhivista za najbolji studentski rad na području arhivistike. Dotiče se pitanja upravljanja velikim podacima (*big data*). Naime, *big data* postaju ključni dio postupka odlučivanja (ne samo) u državnoj upravi, a arhivisti su sve češće pozvani intervenirati u upravljanje njima. Ovaj članak razmatra problematiku digitalnoga očuvanja *big data* koji nastaju djelovanjem državne uprave, iz perspektive arhivske teorije.

Veronica Ehrenreich-Risner u radu *Reading geographical names as text: Refiguring the "living archive" in postcolonial South Africa* dotiče se zanimljivoga pitanja uporabe preimenovanja geografskoga nazivlja kao metodologije za dekonstrukciju smjena u strukturama moći u Južnoj Africi. Smatra da se time dopušta uključivanje marginaliziranih glasova iz nedavne prošlosti zemlje, ali i da se otvara

prostor za preispitivanje simboličke moći države kroz analizu promjena percepcije u Južnoj Africi o tom tko je tlačitelj a tko potlačen, nakon prijelaza s *apartheida* na demokraciju.

U radu *What do you mean it's not there?: Doing null history* Edward Janak razmatra koncept "ništavne povijesti" (*null history*), odnosno kako nastaviti istraživanje kada u arhivu ne postoji traženo gradivo. Autorova je osnovna premisa koncept "ništavnoga kurikula" (*null curriculum*) Eliota Eisnera, koji postulira da je ono što nedostaje istraživaču jednako važno kao i ono što je dostupno. Kao primjer koristi slučaj studije o financiranju Odbora za opće obrazovanje (General Education Board, GEB) na zapadu SAD-a uspoređujući fondove Rockefellerova arhiva s onima u državi Teksas. U konačnici, arhivisti i istraživači trebali bi se baviti s *null history* tako da, umjesto ograničavanja istraživanja, nedostatak dokaza iskoriste za proširenje istoga primjenom načela nultoga kurikula.

Jessica Holden i Ana Roeschley u zajedničkom članku *Privacy and access in the Massachusetts society for the prevention of cruelty to children records* razmatraju pitanje arhivskih zbirki koje sadrže zapise o žrtvama zlostavljanja djece. Ti zapisi predstavljaju jedinstvene izazove u pogledu zaštite osobnih podataka, opisu gradiva i uređivanju pitanja dostupnosti. Svoju studiju slučaja temelje na primjeru iskustva djelatnika sveučilišnoga arhiva u knjižnici Josepha P. Healeyja na Sveučilištu Massachusetts u Bostonu, koji su se morali suočiti s tim izazovima pri obradi arhivskoga gradiva Društva za sprječavanje okrutnosti nad djecom Massachusettsa (Massachusetts Society for the Prevention of Cruelty to Children, MSPCC) prije negoli su to gradivo učinili dostupnim za korištenje.

U prvom dijelu dvodijelnoga članka *Maintaining records in context: A historical exploration of the theory and practice of archival classification and arrangement* Ciaran B. Trace razmatra klasifikacijski sustav kao tzv. infrastrukturni alat. Oslanjajući se na literaturu koja obuhvaća prvih šezdeset godina razvoja američke arhivske struke, članak otkriva i problematizira povijesne, društvene, gospodarske i tehnološke sile, kao i posebne profesionalne okolnosti i interese koji su kontinuirano utjecali na razvoj toga sustava.

Peter Botticelli u svojem radu *Curating digital surrogates in a museum archives: The historic boards collection at the Peabody Museum of Archaeology and Ethnology at Harvard University* razmatra aktualne prakse digitalnoga očuvanja u muzejskim arhivima, s naglaskom na sustjecanju muzejskih i arhivskih metoda za pružanje mrežnoga pristupa pojedinačnim predmetima i zbirkama. Kao primjer za analizu uzeo je iskustva digitalizacije zbirke "povijesnih ploča" (*historic boards* ili *H-boards*) u Muzeju arheologije i etnologije Peabody na Sveučilištu Harvard, koja broji oko 25.000 fotografija o raznim istraživačkim ekspedicijama, počevši od sredine 19. stoljeća.

U posljednjem članku, *Partnering preservation with sustainability*, Carli V. Lowe razmatra primjenjivost načela održivoga očuvanja u kontekstu arhivske

struke i prakse. Smatra da je arhivska struka neodvojiva od razmišljanja usmjerenoga na budućnost te da baš zbog toga održivo očuvanje mora biti ugrađeno u nju. Održivo razmišljanje razmatra gospodarske, ekološke, društvene i kulturne potrebe sadašnjih i budućih generacija, bez privilegiranja jednoga čimbenika nad drugim. U tom smislu ovaj članak detaljnije istražuje postojeću literaturu o praksama održivoga očuvanja u arhivima.

Na kraju broja slijedi standardna cjelina s prikazima idućih naslova: Niels Brügger i Ralph Schroeder (ur.), *Review Essay: What We Talk about When We Talk about Archiving the Web* (prikaz napisao Ed Summers); Bartosz Nowozycycki, *Teoria i praktyka archiwistyki USA* (napisala Teresa Sromek); Michèle Valerie Cloonan, *The Monumental Challenge of Preservation: The Past in a Volatile World* (Sam van Schaik); Laura Uglean Jackson (ur.), *Reappraisal and Deaccessioning in Archives and Special Collections* (Veronica Martzahl); Andrew Lison, Marcell Mars, Tomislav Medak i Rick Prelinger, *Archives* (Brian M. Watson); Peter Gottlieb i David W. Carmichael (ur.), *Leading and Managing Archives and Manuscripts Programs* (Helen Wong Smith); Petra-Maria Dallinger, Georg Hofer i Bernhard Judex (ur.), *Archive für Literatur: Der Nachlass und seine Ordnungen* (Julius Gerbracht); Paul Conway i Martha O'Hara Conway (ur.), *Flood in Florence, 1966: A Fifty-Year Retrospective* (Miriam Centeno); Dennis Meissner, *Arranging and Describing Archives and Manuscripts* (Amanda Wick); Aaron D. Purcell (ur.), *The Digital Archives Handbook: A Guide to Creation, Management, and Preservation* (Ashley Howdeshell).

Drugi broj (jesensko-zimski) 83. sveska časopisa *The American Archivist* tranzicijski je broj, i to ne samo u smislu redovne smjene urednika (nakon tri godine Christopher A. Lee ustupa uredničko mjesto Amy Cooper Cary). U zajedničkoj uvodnoj riječi ističu kako je u od 2018. časopis prošao kroz razdoblje izrazita razvoja, ali i važnu transformaciju u e-izdanje dostupno na Internetu (povrh klasičnoga analognoga). Opet, naglašavaju kako je u vremenu nesigurnosti uzrokovanom pandemijom koronavirusa još važnije pojačati napore na razvoju časopisa kao foruma za raspravu stručnih djelatnika diljem svijeta, a ne samo u SAD-u. Slijedi sedam članaka i jedanaest priloga (pismo urednicima i devet prikaza).

Cjelinu s člancima otvara rad Katherine Fisher *Copyright and preservation of born-digital materials: Persistent challenges and selected strategies*, kojim problematizira pitanje očuvanja izvornih digitalnih zapisa koji podliježu zaštiti autorskih prava. Autorica istražuje i analizira arhivsku literaturu i pravne izvore koji se odnose na njih, s obzirom na to da su oboje nezaobilazni za učinkovito i legalno očuvanje izvornoga digitalnoga gradiva. Naposljetku zaključuje kako su autorska prava do neke buduće reforme zapravo više prepreka nego pomoć u očuvanju digitalnoga gradiva, ali da ih treba izučavati kako bi struka pravodobno i kvalitetno mogla sudjelovati u oblikovanju te reforme.

U idućem radu, *Becoming an imagined record: Archival intervention in autofiction*, Richard M. Cho analizira narativne komponente romana *Austerlitz* (2001.) W. G. Sebald i *Lost Children Archive* (2019.) Valerije Luiselli, s namjerom da pokaže kako su i književna djela jedinstveno sposobna postati tzv. “zamišljeni zapisi” (zapisi koji ne postoje u arhivskom gradivu, ali koji mogu upotpuniti nerijetko formalistički sadržaj gradiva s još informacija). Kroz prizmu “arhivskoga čitanja”, članak razmatra indikativne narativne crte tih romana, poput tendencije oslanjanja na fotografije, karte i drugu ikonografiju, uporabu određene vrste pripovjedača, a sve s namjerom dopunjavanja “šutnje arhiva”. Autor zaključuje kako su to sve ključne karakteristike koje olakšavaju konstruiranje “zamišljenih zapisa”.

Kellee E. Warren u svojem radu *Reimagining instruction in special collections: The special case of Haiti* iznosi interdisciplinarno razmatranje pristupa arhivskoj pedagogiji na primjeru iskustva poučavanja grupe studenata. Konkretno, studenti su učili arhivsko istraživanje na gradivu kolonijalnih vlasti iz Santo Dominga i Haitija (koji su na istom karipskom otoku, ali danas dvije zasebne države). Pri tom, iznosi zaključak da je nužnost kroz takvu nastavu “dekolonizirati” povijesne narative koji u sebi sadrže elemente ugnjetavanja domorodačkih i drugih populacija, za što je slučaj Haitija dobar primjer.

U članku *Maintaining records in context?: Disrupting the theory and practice of archival classification and arrangement* Ciaran B. Trace nastavlja analizu razvoja i uporabe sustava klasifikacije arhivskoga gradiva u SAD-u, koju je započeo u prethodnom broju. I dalje temeljeći svoj rad na relevantnoj arhivskoj literaturi, autor razmatra klasifikaciju kao povijesno situiran interpretacijski čin, skrećući pozornost na implikacije različitih disciplinarnih utjecaja i analitičkih perspektiva na sadašnji status, ali i budući razvoj arhivske struke u SAD-u.

Idućim radom, *The autologic archive: Appraisal, institutional motives, and essentializing identity in refugee and asylum application narratives, in and out of fiction*, Alison Turner pomoću postmodernističkoga kritičkoga mišljenja ispituje pristranost i moć u formiranju arhivskih fondova nastalih prilikom preseljenja izbjeglica i azilanata u SAD. Namjera joj je bila ispitati implikacije tzv. “problematičnoga jaza” razdvajanjem onoga što se je dogodilo određenoj osobi i naknadne naracije koja je birokratski uspostavljena tijekom postupka podnošenja zahtjeva: članak istražuje tu “prazninu”.

Skupina autora (Kyle R. Rimkus, Bethany Anderson, Karl E. Germeck, Cameron C. Nielsen, Christopher J. Prom i Tracy Popp) u članku *Preservation and access for born-digital electronic records: The case for an institutional digital content format registry* iznose svoja iskustva u upravljanju izvornim digitalnim gradivom. Naime, od 2014. godine knjižnica Sveučilišta Illinois preuzela je na čuvanje veliku količinu izvornoga digitalnoga gradiva iz pismohrane. Pri tom, arhivisti su se suočili s nizom problema koji su otežavali ne samo čuvanje gradiva,

nego uopće i pristup istomu. Najteži je problem bilo izobilje zastarjelih formata datoteka, za koje često nije bilo ni programa kompatibilnih s operativnim sustavima u uporabi. U članku iznose svoja promišljanja i zaključke.

U posljednjem radu ovoga broja *From datum to databases: Digital humanities, slavery, and archival reparations* Robert Nowatzki razmatra nekoliko projekata koji su osmišljeni tako da primjenjuju digitalne tehnologije u proučavanju fenomena transatlantskoga ropstva, pri čemu vrednuje njihove potencijalne koristi, ali i ograničenja. Tvrdi da je u području digitalne humanistike proučavanje ropstva znatno napredovalo upravo zahvaljujući radu arhivista, koji su među prvima počeli koristiti razne digitalne alate i platforme.

Naposljedku slijedi cjelina s prikazima brojnih stručnih naslova: Jean-Christophe Cloutier, *Shadow Archives: The Lifecycles of African American Literature* (prikaz napisala Kathryn M. Neal); Luciana Duranti i Corinne Rogers (ur.), *Trusting Records in the Cloud* (napisao Mike Shallcross); Nancy Bartlett, Elizabeth Gadelha i Cinda Nofziger (ur.), *Teaching Undergraduates with Archives* (Anna Trammell); Kathleen D. Roe, *Advocacy and Awareness for Archivists* (Jessica Bitter); Edward Benoit III i Alexandra Eveleigh (ur.), *Participatory Archives: Theory and Practice* (Siham Alaoui); E. Thomas Ewing i Katherine Randall (ur.), *Viral Networks: Connecting Digital Humanities and Medical History* (Deborah A. Garwood); Robert A. Caro, *Working: Researching, Interviewing, Writing* (Dan Harper); Thomas Padilla, *Responsible Operations: Data Science, Machine Learning, and AI in Libraries* (Rachel MacGregor); Jeanne Kramer-Smyth (ur.), *Partners for Preservation: Advancing Digital Preservation through Cross-Community Collaboration* (Krista M. Oldham).

Vedran Muić